

## COMUNICĂRI ÎN SECȚIUNI

---

### UNELE CHESTIUNI PRIVIND CALITATEA SUBIECTELOR CONTRACTELOR ÎNCHEIATE ÎN MEDIUL ONLINE

### SOME ISSUES REGARDING THE QUALITY OF THE PARTIES IN THE CONTRACT CONCLUDED IN ONLINE MEDIUM

CZU: 347.44:004.73

DOI: 10.5281/zenodo.6616301

**Aliona CARA-RUSNAC,**  
*doctor în drept, conf. univ.*  
*Universitatea de Stat din Moldova*

#### **Abstract**

*This study investigates the quality of subjects in civil legal acts in electronic form (electronic contracts, digital contracts, contracts concluded outside the commercial premises, etc.), and the challenges they face in the execution of contracts concluded by subjects in civil legal relations distance (online format), relations established by professionals and by consumers, intermediaries, payment service providers, banking institutions. The judicial practice of the European Court will be discussed, and the national courts will be investigated on disputes concerning possible fraud involving pseudo-adults (minors indicating the wrong age), the consequences and risks of these legal acts concluded in electronic format (including online). Finally, they will discuss the particularities and recommendations regarding the quality of the subjects and other relevant aspects. Finally, the conclusions and recommendations regarding the subjects of the contracts concluded in the online environment will be stated.*

**Key words:** *professionals, consumers, intermediaries, payment service providers, banking institutions, electronic contracts, digital contracts, off-premises contracts.*

#### **Introducere**

Contractele încheiate în mediul online au devenit un mijloc indispensabil al rutinei zilnice. Serviciile oferite de companii pe platformele și spațiul online sunt un instrument practic obligator pentru zilele noastre. Subiecții care sunt parte al raporturilor juridice ale contractelor electronice (distanță), sunt destul de variați, începînd cu conceptele clasice prevăzute de Codul civil al RM de persoană fizică (art. 23) și persoană juridică (art.171) [1], inclusiv introduse noțiunile noi de consumatorii și profesioniștii (art. 3) [1], indiferent de statutul persoanelor acestea au o reglementare sau alta. Spațiul online oferă posibilități extinse în negoțul în contractele la distanță dar în același timp subiecții sunt expuși la riscuri precum furtul identității, fraude, confuziunea subiecților, pseudo-adulții (așa numiții minori care își modifică datele în vederea încheierii contractelor fiind considerați drept persoane cu capacitate deplină de exercițiu), livrarea produselor de calitate joasă și alte

probleme similare. În același sens, vom pune în discuție și aspectele furnizorilor de produse, prestatorilor de servicii de plată, instituțiilor bancare inclusiv statul reprezentat de organele sale atât ca legislator cât și prin intermediul organelor de supravegherea sistemelor de plată și a subiecților implicați.

**Metodele și materialele aplicate** în cadrul prezentului studiu au fost aplicate sursele teoretice și practice fiind aplicată metoda istorică prin compararea și analiza aprofundată al reglementărilor legislative privind subiecții participanți la raporturile juridice încheiate în mediul online, evoluția acestuia prin prisma drepturilor și calitățile acestora. A fost aplicată metoda comparativă fiind asemănate și confruntate reglementările directivelor europene și prevederile legislației autohtone privind subiecții participanți la raporturile juridice încheiate în mediul online, au fost analizate prevederile legislative ale Germaniei în comparație cu prevederile Republicii Moldova, fiind asemănătoare prevederile legislative care sunt bazate pe directiva europeană nr. 2011/83/UE din 25.10.2011 privind drepturile consumatorilor. Metodologia cercetării a inclus și date/cazuri din practica judiciară care demonstrează lacunele legislative ce duc la modificarea prevederilor legislative.

Profesorul Octavian Cazac în adnotarea sa al art. 3 Cod civil al RM a menționat că, termenul "consumator" este folosit, doar în Cod civil de circa 400 ori, iar termenul "profesionist" de circa 370 ori fiind folosite în diferite contexte, spre exemplu art. 1592-1617 Cod civil al Republicii Moldova privitoare la contractul privind pachetul de servicii de călătorie, în care consumatorul este specificat drept "călător" inspirată din Directiva sursei – Directiva UE 2015/2302 din 25.11.2015 privind pachetele de servicii de călătorie și serviciile de călătorie asociate [2].

Conform art. 3 din Codul civil al Republicii Moldova reglementează noțiunile de consumator și profesionist, aceste definiții sunt bazate pe prevederile din Directiva europeană nr. 2011/83/UE din 25.10.2011 [3]. privind drepturile consumatorilor.

Profesionistul – orice persoană fizică sau juridică de drept public sau drept privat, care în cadrul unui raport juridic civil, acționează în scopuri de întreprinzător sau activitate profesională, chiar dacă persoana nu are scopul de a obține profit din activitatea preconizată [1]. Istoric profesioniștii încă de la intrarea în vigoare a Codului civil la 12 iunie 2003 au oferit o protecție acestora atunci contra lor se foloseau clauze contractuale standard care erau prevăzute de catalogul clauzelor de la art. ex. 718 și ex-719, în Codul civil actual prevăzut de art.1073 [2].

Consumatorul – orice persoană fizică care acționează în afara activității lor comerciale, a afacerii, meseriei sau profesiei lor, cu toate că în unele cazuri când contractele au scop dublu, în scop parțial comercial și în scop parțial aflat în afara acestuia, însă scopul comercial este limitat, atunci această persoană de asemenea urmează să fi considerat drept consumator [4, pag. 4]. Autorul Octavian Cazac a înaintat câteva precizări referitor la calitatea consumatorului fiind doar cea al persoanei fizice, cu toate acestea autorul a exemplificat că în legislația Uniunii Europene este o tentativă de a extinde noțiunea de consumator către întreprinderilor mici

și mijlocii, noilor întreprinderi (specificate drept start-ups) și ONG-urilor prevăzut de Preambulul nr. 13 al Directivei 2011/83/UE. Totodată autorul Cazac a menționat că în unele state europene noțiunea de "consumator" este extinsă și la anumite persoane juridice [2, 5]. Practica CJUE prevede hotărâri diverse în ce privește noțiunea de consumator în cauzele este prevăzută strict consumator drept persoana fizică, Idealservice, hotărârea din 22.11.2001 (cauzele comasate Cape Snc v Idealservice Srl (C541/99) și Idealservice MN RE Sas v OMAI Srl (C-542/99)) și extinderea noțiunii de consumator la alte subiecte de drept (persoane juridice sau entități fără personalitate juridică) în cauza C-329/19 Condominio di Milano via Meda vs Eurothermo SpA, Curtea a extins noțiunea de consumator la alte subiecte de drept în sensul art. 2 lit. b din Directivei 93/13 [2].

Conform legislației Republicii Moldova anumite categorii de persoane juridice având statut hibrid de persoană fizică precum este întreprinderea individuală (art. 14 alin.2, Legea nr. 845/1992, *Întreprinderea individuală nu este persoană juridică și se prezintă în cadrul raporturilor de drept ca persoană fizică*) [6] și gospodăria țărănească (art. 3 alin. 1 Legea nr.1353/2000 *gospodăria țărănească are statutul juridic de persoană fizică*) [7]. Apare întrebarea putem atribui acestor categorii de persoane juridice cu statut de persoană fizică și statutul de consumator, mai ales că în conformitate cu prevederile Legea nr. 845/1992 art. 14 alin. 1 și Legea nr.1353/2000 art. 2 alin. 2 se pot constitui de cetățean – persoană fizică.

O altă problemă ce este prezentă este calitatea minorilor drept subiecții ai raporturilor juridice digitale.

Conform art. 27 Cod civil al RM (1) *Minorul care a împlinit vârsta de 14 ani încheie acte juridice cu încuviințarea părintelui, adoptatorului sau a curatorului, iar în cazurile prevăzute de lege, și cu încuviințarea autorității tutelare. (2) Minorul care a împlinit vârsta de 14 ani are dreptul fără încuviințarea părintelui, adoptatorului sau al curatorului:*

(a) *să dispună de salariu, bursă sau de alte venituri rezultate din activități proprii;*

b) *să exercite dreptul de autor asupra unei lucrări științifice, literare sau de artă, asupra unei invenții sau unui alt rezultat al activității intelectuale protejate de lege;*

c) *să facă depuneri în instituțiile financiare și să dispună de aceste depuneri în conformitate cu legea;*

d) *să încheie actele juridice prevăzute la art.28 alin.(2).*

(3) *Din motive întemeiate minorul poate fi limitat de instanța de judecată, la cererea părinților, adoptatorilor sau a curatorului ori a autorității tutelare, în drepturile prevăzute la alin. (2) lit. a) și b).*

(4) *Din motive întemeiate și dacă aceasta o cer interesele minorului, instanța de judecată instituie o măsură de ocrotire judiciară asupra minorului care a împlinit vârsta de 14 ani și desemnează ocrotitorul provizoriu, curatorul sau, după caz, tutorele minorului. Măsura de ocrotire judiciară astfel instituită nu poate*

depăși data atingerii majoratului minorului. Dispozițiile legale privind măsurile de ocrotire a persoanelor fizice adulte se aplică în mod corespunzător măsurii de ocrotire judiciare asupra minorului. [1]

Conform art. 28 Cod civil al RM Minorul care nu a împlinit vârsta de 14 ani (1) Toate actele juridice pentru și în numele minorului pînă la împlinirea vârstei de 14 ani pot fi încheiate doar de părinte, adoptator sau tutore, în condițiile prevăzute de lege.

1. Minorul în vîrstă de la 7 la 14 ani este în drept să încheie de sine stătător:

a) acte juridice curente de mică valoare care se execută la momentul încheierii lor;

b) acte juridice de obținere gratuită a unor beneficii care nu necesită autentificare notarială sau înregistrarea de stat a drepturilor apărute în temeiul lor;

c) acte de conservare. [1]

Conform art. 26 cod civil al RM emancipare – 2) Minorul dobîndește prin căsătorie capacitate deplină de exercițiu. Desfacerea căsătoriei nu afectează capacitatea deplină de exercițiu a minorului. În cazul declarării nulității căsătoriei, instanța de judecată îl poate lipsi pe soțul minor de capacitatea deplină de exercițiu din momentul stabilit de ea.

(3) Minorul care a atins vârsta de 16 ani poate fi recunoscut ca avînd capacitate de exercițiu deplină dacă lucrează în baza unui contract de muncă sau, cu încuviințarea părinților, adoptatorilor sau curatorului, practică activitate de întreprinzător. Atribuirea capacității depline de exercițiu unui minor (emancipare) se efectuează prin hotărîre a autorității tutelare, cu încuviințarea ambilor părinți, adoptatorilor sau curatorului, iar în lipsa unei astfel de încuviințări, prin hotărîre judecătorească. [1]

Art. 32 si 33 CC Instituirea masurii de ocrotire judiciara si ineficienta actului juridic la care este parte un minor sau o persoană supusă unei măsuri de ocrotire judiciară, încheiat fără încuviințare sau autorizarea necesară.

Operațiunile de încasare, de plată și de administrare a mijloacelor bănești efectuate în numele minorului care nu are capacitate deplină de exercițiu se fac exclusiv prin contul deschis pe numele acestuia, dacă legea nu prevede altfel pentru anumite categorii de plăți.

(2) Consiliul de familie sau, în absența acestuia, autoritatea tutelară poate prescrie ca o anumită sumă de bani care aparține minorului care nu are capacitate deplină de exercițiu să fie depusă pe un cont special al acestuia, de pe care se vor efectua extrageri doar cu autorizarea consiliului de familie sau, în absența acestuia, a autorității tutelare. Dispozițiile prezentului alineat nu se aplică în cazul executării silită asupra mijloacelor bănești ale minorului.

(3) Consiliul de familie sau, în absența acestuia, autoritatea tutelară este obligată să ia toate măsurile necesare pentru a aduce la cunoștința instituției la care este deschis contul pe numele minorului care nu are capacitate deplină de exercițiu despre regimul special instituit conform alin. (2) [1].

O altă problemă ce apare este răspunderea minorului care indică vârsta adultă (18 ani), un minor poate scăpa de răspundere chiar și atunci când a fost obligat în termenii contractului (adică în cazul în care reprezentantul legal l-a asistat pe minor la încheierea contractului, a consimțit sau ratificat contractul). După normele menționate (art. 27, 28 Cod civil al RM) părinții sau tutorele/curatorul pot ulterior să conteste actele juridice încheiate de minori, astfel instanța poate apoi, la cerere să anuleze contractul și să dispună ca fiecare parte să revină la situația anterioară cu cea care se aflau înainte de încheierea contractului. Astfel companiile gigante precum Apple (ianuarie 2014) forțat de a întoarce 32,5 milioane dolari SUA, în cadrul unei tranzacții cu Comisia Federală de Comerț (CFC) pentru permisiunea minorilor de a achiziționa fără acordul părinților, Google a primit ordin să plătească 19 milioane de dolari SUA în rambursări pentru aceeași chestiune invocată în iulie 2014, totodată Amazon a fost dat în judecată de CFC pentru taxele neautorizate în aplicațiile făcute de copii. Facebook a trecut prin aceeași experiență în anul 2015, afirmând că utilizând cardurile părinților în vederea procurării monedei virtuale pentru a cumpăr credite Facebook, nu au încălcat legea, însă aceste argumente nu sunt suficiente astfel chiar dacă minorii au folosit cardurile de credit sau debit al părinților cu sau fără acordul părinților, ultimelor nu pot fi împiedicați de a depune cerere pentru a cere ca politicile Facebook să respecte legea [8]. În actele juridice încheiate în mediul online este destul de dificil de a demonstra cine anume a fost subiect al aceluși act, mai ales când minorii introduc datele de identitate al părinților și datele bancare al acestora. Părinții sau alte persoane implicate (interesate) pot ulterior invoca nulitatea actelor încheiate, fiind sub riscul de a fi implicați și ei în aceste litigii, purtând răspundere pentru acțiunile minorilor.

Legea privind semnătura electronică nr. 91/2014 prevede drept subiecți: *destinatar al documentului electronic* – persoană fizică sau juridică căreia îi este adresat documentul electronic sau altă persoană care, în condițiile legii sau ale contractului, recepționează documentul electronic;

*intermediar în circulația electronică a documentelor* – întreprinzător individual sau persoană juridică care, din însărcinarea semnatarului și/sau a destinatarului documentului electronic, organizează și administrează sistemul de circulație electronică a documentelor și/sau prestează servicii legate de circulația electronică a documentelor;

*prestator de servicii de certificare* – întreprinzător individual sau persoană juridică care prestează servicii de certificare;

*semnătură electronică* – date în formă electronică, care sînt atașate la sau logic asociate cu alte date în formă electronică și care sînt utilizate ca metodă de autentificare. În

Semnătura electronică avansat calificată se emite de către prestatorii de servicii de certificare acreditați în domeniu, conform Legii nr. 91/2014 privind semnătura electronică și documentul electronic [9]. În Republica Moldova avem următoarele categorii de semnături: semnătura electronică simplă, semnătura elec-

tronică avansată necalificată, semnătura electronică avansată calificată. Organul competent în domeniul semnături electronice este Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova. Semnăturile mobile și semnăturile electronice avansate eliberate direct de STISC, cât și cele eliberate prin intermediul companiilor de telecomunicații (Orange, Modcell) sunt considerate semnături electronice valide și au forță juridică. Semnătura mobilă este egalată semnăturii olografe, respectiv, cu acestea pot fi încheiate orice contracte fără careva restricții, atât cu persoane fizic cât și cu persoane juridice [10]. Problema deținerii semnăturii de către subiectele raporturile juridice digitale sunt recunoașterea acestora peste hotarele țării, la moment la etapa de negociere se află cu Ucraina în vederea recunoașterii acesteia. Cu referire la recunoașterea semnăturilor electronice străine Legea nr. 91/2014 prevede posibilitatea recunoașterii cu îndeplinirea anumitor condiții și anume: prestatorul de servicii de certificare cu domiciliul sau sediul în alt stat a fost acreditat în cadrul regimului de acreditare prevăzut de legea nr.91/2014, prestatorul de certificare cu domiciliul sau sediul în Republica Moldova garantează recunoașterea certificatului sau dacă există un tratat bilateral de recunoaștere a semnăturii. Respectiv problema identificată este limitarea teritoriului țării noastre de recunoaștere a deținătorilor semnăturii electronice și lipsa acordurilor bilaterale de recunoaștere a semnăturii emise pe teritoriul Republicii Moldova în afara acestui teritoriu.

Conform Legii nr. 157/2014 despre încheierea și executarea contractelor la distanță privind serviciile financiare de consum, contractul la distanță este contractul încheiat între furnizor și un consumator, de prestare a serviciilor financiare de consum la distanță, în cadrul unei scheme organizate de vânzări sau de prestări de servicii la distanță, administrate de furnizor, care utilizează exclusiv unul sau mai multe mijloace de comunicare la distanță pentru încheierea contractului. Drept consumator este prevăzut persoana fizică care are intenția să comande sau să procure ori care comandă, procură sau folosește servicii financiare de consum în cadrul încheierii contractelor la prin intermediul mijloacelor la distanță. În calitate de furnizor apare persoană fizică sau juridică, publică sau privată, care, în cadrul activității sale profesionale sau comerciale, reprezintă furnizorul contractual al serviciilor ce fac obiectul contractelor la distanță (instituții financiare, prestatori de servicii de plată, alții decât băncile, participanți profesioniști la piața financiară ne-bancară). O altă categorie ce apar sunt intermediarii reglementați atât de Legea nr. 157/2014 persoană fizică sau juridică care, în timpul exercitării activității sale profesionale sau comerciale, la etapa de comercializare la distanță a serviciilor financiare de consum, desfășoară următoarele activități: a) prezintă sau oferă consumatorilor pachetul de servicii financiare de consum; b) oferă asistență consumatorilor prin organizarea de activități pînă și după încheierea unui contract la distanță; c) încheie contracte la distanță cu consumatorii în numele furnizorului. Și nemijlocit serviciile financiare acordate la distanță ce includ servicii bancare, servicii de creditare, de acordare a împrumuturilor de către participanți profesioniști la piața

financiară nebanară, de asigurare, serviciile în domeniul pensiilor facultative, servicii și activități de investiții conform legislației privind piața de capital, servicii de plată furnizate de alți prestatori de servicii de plată decât băncile [11]. Astfel o altă categorie de subiecți sunt cei care cad sub incidența Legii nr. 114/2012 și anume prevăzute de art. 5 prestatorii de servicii de plată ce ocupa un loc important în contractele la distanță, printre aceștia se regăsesc băncile și filialele băncilor din alte state conform Legii nr. 202/2017 [12], societățile de plată, societățile emitente de monedă electronică, furnizorii de servicii poștale care activează conform legii nr. 36/2016 comunicațiilor poștale [13], Banca Națională a Moldovei, Trezoreria de Stat din cadrul Ministerului Finanțelor. Astfel acești actori importanți joacă un rol catalizator pentru contractele la distanță fiind acei impulsuri ce revigorează serviciile digitale și facilitează accesul la aceste servicii, fiind o alternativă ce contribuie la intermedierea serviciilor de plată și emiterea de monedă electronică. Spre regret piața Republicii Moldova este o piață mică pentru astfel de servicii, dar sperăm că în viitor aceste servicii vor găsi acea nișă și vor diminua costul serviciilor online.

### **Concluzii**

Contractele online devin din ce în ce mai populare ca niciodată. Pentru a profita la maximum de ele și pentru a ne asigura că sunt obligatorii și executorii din punct de vedere juridic, urmează a fi stabilite norme clare, de a obliga companiile gigante și companiile medii și mici de a respecta cu strictețe prevederile legislative și de a nu profita de situații în care subiecții sunt implicați sunt competenți (implică părți competente din punct de vedere legal). În urma cercetării calității subiecților în contractele încheiate în mediul online am identificat anumite chestiuni ce necesită a fi interpretate:

1. Cu referire la noțiunea de consumator dacă putem atribui categoriilor de întreprindere individuală și gospodăria țărănească (persoane juridice cu statut de persoană fizică și statutul de consumator, mai ales că în conformitate cu prevederile Legea nr. 845/1992 art. 14 alin. 1 și Legea nr.1353/2000 art. 2 alin. 2 se pot constitui de cetățean – persoană fizică).

2. În actele juridice încheiate în mediul online este destul de dificil de a demonstra cine anume a fost subiect al aceluși act, mai ales când minorii introduc datele de identitate al părinților și datele bancare al acestora. Părinții sau alte persoane implicate (interesate) pot ulterior invoca nulitatea actelor încheiate, fiind sub riscul de a fi implicați și ei în aceste litigii, purtând răspundere pentru acțiunile minorilor.

3. Respectiv problema identificată este limitarea teritoriului de recunoaștere a deținătorilor semnăturii electronice pe teritoriul țării noastre și lipsa acordurilor bilaterale de recunoaștere a semnăturii emise pe teritoriul Republicii Moldova în afara acestui teritoriu.

4. Prestatorii serviciilor de plată sunt actori importanți pentru viitorul serviciilor digitale.

## Bibliografie:

1. Cod civil al Republicii Moldova. Legea nr.1107-XV din 06.06.2002, modificări operate prin Legea nr.133 din 18.12.2018, în vigoare din 01.03.2019.
2. Octavian Cazac. Adnotare la art. 3 [online]. Codul civil adnotat [citat 5 august 2020]. Disponibil: <https://animus.md/adnotari/3/>.
3. DIRECTIVA 2011/83/UE din 25 octombrie 2011 privind drepturile consumatorilor, de modificare a Directivei 93/13/CEE a Consiliului și a Directivei 1999/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Directivei 85/577/CEE a Consiliului și a Directivei 97/7/CE a Parlamentului European și a Consiliului [https://www.engie.ro/wp-content/uploads/2016/08/Directiva-2011\\_83\\_UE-.pdf](https://www.engie.ro/wp-content/uploads/2016/08/Directiva-2011_83_UE-.pdf) [citat 20.02.2022].
4. Vlada Calmîc, *Revocarea contractelor de vânzare la distanță*, p. 22-27, [https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag\\_file/22-27.pdf](https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/22-27.pdf) [citat 20.02.2022].
5. M. Ebers. *The notion of 'consumer'*. – H. Schulte-Nölke, C. Twigg-Flesner, M. Ebers. *EC Consumer Law Compendium. Comparative Analysis*, 200 [citat 17.03.2022].
6. Legea nr. 845 din 03.01.1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi.
7. Legea nr. 1353 din 03.11.2000 privind gospodăriile țărănești de fermier.
8. Lancey Whitney Facebook faces lawsuit over kids online purchases <https://www.cnet.com/tech/services-and-software/facebook-faces-lawsuit-over-kids-online-purchases/> [citat 17.03.2022].
9. Legea nr. 91/2014 privind semnătura electronică și documentul electronic
10. Semnătura electronică <https://ict.md/wp-content/uploads/2020/07/Ghid-Semnătura-Electronică-Final.pdf>
11. Legea nr. 114 din 18.05.2012 cu privire la serviciile de plată și monedă electronică.
12. Legea nr. 157 din 18 iulie 2014 despre încheierea și executarea contractelor la distanță privind serviciile financiare de consum.
13. Legea nr. 36/2016 comunicațiilor poștale